د مصیبتونو علاج

تألیف

فضیلة الشیخ ابو محمد امین الله پشاوری
حفظه الله تعالی

مکتبه محمدیه
کنج گیٹ منگل مارکیٹ پشاور، پاکستان

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

تمام حقوق محفوظ دی

نام کتاب ——— د مصیبتونو علاج

نام مؤلف ——— فضیلة الشیخ ابو محمد امین الله البشاوری حفظه الله

عام ——— ٦/ رمضان المبارک ١٤٢٩ ھ

کمپوزنگ ——— ابو سلمان حضرت محمد غفر له

ناشر ——— مکتبه محمدیه گنج پشاور

مکتبه محمدیه

بیرون گنج گیټ پهندو روډ پشاور

موبائیل: 0301 8828402

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذی خلق الإنسان للعبادة لا للعصیان o وبین طریق الشکر والکفران o وأنزل الکتب وأرسل الرسل إلی الإنس والجان o لیعبدوه ویطیعوه فی السر والإعلان o والصلاة والسلام علی سید العالمین فی کل زمان o محمد وآله وأصحابه البررة الکرام o

اما بعد :

دا یوه رساله ده چه مسمیٰ ده په (علاج المصیبة)۔ (یعنی د مصیبتونو علاج) سره۔ د الله عز وجل نه غواړم چه په خپل دربار عالیه کښې ئے قبوله او منظوره کړی۔ او زما دپاره او دَ ټولو لوستونکو او آوریدونکو دپاره ئے ذریعه او وسیله دَ خپلے رضا وګرځوی۔

✿✿✿✿✿

(c) ketabton.com: The Digital Library

سوال او جواب

سوال : څهٔ علاج دے او څهٔ دوائی ده دَ هغه مصیبت او تکلیف ؟ چه انسان هر قِسم کوشش کړے وی دَ هغے دلرے کولو۔ او څو مره چه ورله علاج کوی هغه لا زیاتیږی۔ او دا داسے سخت مصیبت وی کهٔ چرته دا پاتے شی او زائله نشی، نو د دغه سړی دنیا او آخرت تباه کوی۔

پس الله دے رحم وکړی په هغه چا چه ددے مصیبت علاج را وُښائی۔ او الله په امداد دَ بنده کښ وی، تر څو چه بنده په امداد دَ بل مسلمان کښ وی۔ ددے سوال جواب راکړه۔ جزاك الله خیرًا !

الجواب :

دا جواب مشتمل دے په یوه مقدمه او په دوه حصو باندے۔ هر آوریدونکی او کتونکی لره یادول پکار دی۔

✡✡✡✡✡

مقدمه

په حدیث دَ بخاری کښ راځی چه رسول الله ﷺ فرمائی مَا أُنْزَلَ اللهُ دَاءً اِلَّا اَنْزَلَ لَهٗ شِفَاءً.

(رَوَاهُ الْبُخَارِیُّ عَنْ اَبِیْ هُرَیْرَةَ).

(نهٔ دے رالیږلے الله څهٔ مرض، مګر هغے له ئے شفاء او علاج هم رالیږلے)۔

۲ – په بل حدیث کښ راځی : عَنْ جَابِرٍ رَضِیَ اللهُ عَنْهُ قَالَ : قَالَ رَسُوْلُ اللهِ ﷺ : لِكُلِّ دَاءٍ دَوَاءٌ فَاِذَا اُصِیْبَ دَوَاءُ الدَّاءَ بَرَأَ بَاِذْنِ اللهِ. (رَوَاهُ مُسْلِمٌ).

(جابر رضی الله عنه فرمائی : رسول الله ﷺ اوفرمائیل : دَ هر مرض علاج وی، کله چه ورسیږی دوائی هغه مرض ته، نو جوړ شی په حکم د الله سره)۔(مسلم)۔

۳ – عَنْ اُسَامَةَ بْنِ شَرِیْكٍ رَضِیَ اللهُ عَنْهُ قَالَ : قَالَ النَّبِیُّ ﷺ : اِنَّ اللهَ لَمْ یَنْزِلْ دَاءً اِلَّا اَنْزَلَ لَهٗ شِفَاءً، عَلِمَهٗ مَنْ عَلِمَهٗ وَجَهِلَهٗ مَنْ جَهِلَهٗ. (رَوَاهُ اَحْمَدُ).

(اسامه بن شریك رضی الله عنه فرمائی : رسول الله ﷺ

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوفرمائیل : الله تعالیٰ نهٔ دے رالیږلے مرض، مګر رالیږلے ده هغے له شِفاء او علاج۔ خو څوك پرے پو هیږی او څوك پرے نهٔ پو هیږی۔

په بل روایت کښں دی : چه صرف د یو مرض علاج نهٔ کیږی۔ صحابوؓ عرض وکړو : هغه کوم مرض دے ؟ نو رسول الله ﷺ اوفرمائیل : بوډاوالے۔(ترمذی)۔

د مرض قِسمونه

مرض دوه قِسمه دے : (۱) بدنی (۲) قلبی او روحانی۔

پس د بدنی مرض دوه علاجه دی، یو ادویه طبّیه او ادویه ډاکټریه استعمالول۔ ځکه چه په هغے باندے حکم راغلے دے په احادیثو کښں۔ لکه محدثینوؒ په خپلو کتابونو کښں کتاب الطب ذکر کړے دے، او په هغے کښں ئے علاجونه په دوایانو سره فرمائیلی دی۔

دویم علاج : هغه دعاګانے او ذِکرونه او آیتونه چه قرآن او حدیث ذکر کړی دی، لکه کتاب الرقی یعنی د دمونو کتاب، په بخاری، مسلم، ابوداود، ترمذی، مشکوٰة وغیره کښں ذکر کړی دی۔ د هغے یادول هر مسلمان له پکار دی، الله تعالیٰ به ئے د ډیرو مرضونو نه محفوظ کړی۔

لکه ددے تفصیل روستو راځی۔

دَ قلبی او روحانی مرضونو علاج :

دا علاج په قرآن او په دعاګانو او منقوله ذکرونو سره او په پریخودلو دَ ګناهونو سره کیږی۔ لکه تشریح به ئے روستو راشی۔ ان شاء الله۔ مثلاً جهل (ناپو هی) یو مرض دے، د هغے علاج سوال کول او تپوس کول د علماؤ نه دی۔

لکه حدیث د ابوداود کښں راځی۔

دَ جابر رضی الله عنه نه روایت دے، هغه فرمائی : « مونږ په یو سفر تلی وو، نو د یو سړی سر مات شو په کاڼړی۔ نو په سر کښں ئے زخم وشهٔ۔ نو بیا د شپے شیطان خطاکهٔ، یعنی احتلام ئے اوشو، نو د ملګرونه ئے تپوس اوکړو چه زما دپاره د تیمیم اجازت شته ؟ هغوئ اووئیل : نشته۔ ځکه چه تهٔ د اوبو په استعمالولو قدرت لرے، نو غسل ئے اوکړو، او مړ شو۔ هر کله چه مونږ واپس راغلو نو رسول الله ﷺ خبر شهٔ، نو وے فرمائیل : دوئ وژلے دے، الله دے دوئ هلاك کړی، دوئ د عالمانو نه تپوس ولے نهٔ کولو، کله چه خپله نهٔ پو هیدل۔ ځکه چه دَ ناپو هئ (دَ مرض) شفاء او علاج تپوس کول دی »۔ (ابو داود)۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

قرآن شِفاء دے :

لـکه چه خپله الله تعالیٰ فرمائی : ﴿ وَنُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَّرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ وَلَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا ﴾.

(اسراء : ۸۲).

«او رالیږو مونږه دا قرآن چه شِفاء او رحمت دے دَ مؤمنانو دپاره. او نهٔ زیاتوی دا قرآن ظالمانو لره مګر تاوان».

او په سورتِ فُصّلت کښې راځی :

﴿ قُلْ هُوَ لِلَّذِينَ آمَنُوا هُدًى وَّشِفَاءٌ ﴾.

(او وایه : دا قرآن د مؤمنانو دپاره هدایت او شفاء دے).

پس قرآن ټول شِفاء دے، او د ټولو مرضونو علاج دے. خصوصاً د شرك، کفر، شك، جهل، بدعت. پس ددے په رنګ بهترینه دوائی دَ مرض په زائله کولو کښې نشته. لیکن افسوس دادے چه دا قرآن طاخچو کښې زوږ شۀ. قانون د قرآن په ملك کښې نشته. قرآن راخستل نشته، او په هغهٔ عمل ډیر کم دے. پس مونږ الله ته خپل شکایت وړاندے کوو د داسے خلقو نه. اوکۀ څوك قرآن را اخلی نو یا خو صرف د ختم دپاره، یا د نور لالچ دپاره مګر د الله بعضے

بندګان داسے دی چه د هغوئ مقصد د الله رضا ده.

بخاری شریف کښې دَ ابو سعید رضی الله عنه حدیث دے، چه « څهٔ صحابه کرامؓ په سفر تلی وو، په یو کلی میلمانهٔ شو. لیکن هغوئ ورله میلمستیا وُنکړه. پس د هغه کلی مشر څهٔ وُچیچلو، نو هیڅ دوائی فائده ورنکړه، نو د صحابوؓ خواله راغلل، او دوئ نه ئے دوائی طلب کړه. نو ابو سعید خدری رضی الله عنه اوفرمائیل : زهٔ به علاج اوکړم، لیکن زهٔ مزدوری اخلم. نو هغوئ ورله یو کنډك دَ ګډوبزو مقرر کړو. نو هغهٔ پرے سورتِ فاتحه (اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ) ولوستله، نو الله پاك سمدستی جوړ کړو، نو مزدوری ئے ورکړه. نو بعضو صحابوؓ اوفرمائیل چه تقسیم ئے کړئ. خو ابو سعید خدری رضی الله عنه اوفرمائیل : نه، دَ رسول الله ﷺ نه تپوس پکار دے. نو کله چه واپس راغلل، نو رسول الله ﷺ اجازت ورکړو، او په خپله ئے هم دَ هغوئ دَ خوشحالولو دپاره څهٔ حصه ترے واخسته ».(بخاری).

نو سورتِ فاتحه لوئے علاج دے، او ډیر آسان علاج دے. لیکن یقین ته ضرورت دے. ځکه چه د الله او دَ رسول (ﷺ) په خبره کښې هرګز دروغ او خلاف د وعدے نهٔ راځی. مثال

(c) ketabton.com: The Digital Library

ئے دادے چه دوائی ظاهری تاثیر کوی، لیکن کله چه د انسان بدن قابل د هغے وی۔ دارنګ دعاګانے او آیتونه تاثیر کوی۔ خو چه د لوستونکی همت قوی وی، او یقین لری۔

دُعاء :

دُعاء هم لوئے علاج او قوی دوائی ده۔ لیکن دومره خبره ده چه د دعاء شروط، آداب، الفاظ ددے ټولو رعایت چه کله اوشی، نو بیا سمدستی تاثیر کوی۔

نو زهٔ اوس د دعاء فضائل او احکام لیکم۔

د دُعاء فضائل :

الله جل شانه فرمائی :

﴿ اُدْعُوْا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَّخُفْيَةً اِنَّهٗ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِيْنَ ○ ﴾. (اعراف).

(دَ خپل رب نه دعاء غواړئ په عاجزئ او په پټه سره، بیشکه چه الله نهٔ خوښوی زیاتے کونکی)۔ (په دعاء کښې)۔

او بل ځائے فرمائی :

﴿ وَقَالَ رَبُّكُمُ ادْعُوْنِيْٓ اَسْتَجِبْ لَكُمْ ﴾ (الزمر).

(او ستاسو رب وئیلی دی چه مانه دعاء غواړئ زهٔ به ستاسو دعاء قبلوم)۔

بل ځائے ارشاد دے :

﴿ اُجِيْبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ اِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيْبُوْا لِيْ وَلْيُؤْمِنُوْا بِيْ لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُوْنَ ○ ﴾ (البقره).

(زهٔ دَ دُعاء کونکی دعاء قبلوم کله چه مانه دعا غواړی، پس تاسو هم زما قبولتیا وکړئ او ایمان راوړئ په ما، دے دپاره چه هدایت بیامومئ)۔(دا مفهوم د آیت دے)۔

ایوب علیه السلام باره کښې الله فرمائی :

﴿ وَاَيُّوْبَ اِذْ نَادٰى رَبَّهٗ ﴾.

(او ایوب دَ الله نه دعاء اوغوښتله، پس الله ورله دعاء قبوله کړه)۔

دغه شان الله تعالیٰ دَ ټولو پیغمبرانو صفت دا کړے دے چه: ﴿ وَكَانُوْا يَدْعُوْنَنَا رَغَبًا وَّرَهَبًا وَكَانُوْا لَنَا خَاشِعِيْنَ ○ ﴾. (انبیاء).

(دوئ به مانه دعا غوښتله په شوق او په ویرے سره، او ماته به ئے عاجزی کوله)۔

نور هم ډیر آیتونه قرآن کریم کښې ذکر دی۔ دَ قرآن مطالعه پکار ده۔ دے رساله کښې صرف اشارات کافی دی۔

په حدیث د حاکم کښې په روایت دَ علی رضی الله عنه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره راغلي دي چه رسول الله ﷺ فرمائي :

اَلـدُّعَـاءُ سِلَاحُ الْـمُـؤْمِـنِ وَعِـمَـادُ الـدِّيْنِ وَنُوْرُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ.

(دعـاء دَ مؤمـن وسلـه، دَ ديـن ستن او دَ آسمانونو او د زمكو رنړا ده)۔

عـائشـه رضـي الله عـنهـا فرمائي : رسول الله ﷺ ارشاد فرمائيلي دي :

لَا يُغْنِيْ حَذَرٌ مِنْ قَدَرٍ وَالدُّعَاءُ يَنْفَعُ مِمَّا نَزَلَ وَمِمَّا لَمْ يَنْزِلْ، وَاِنَّ الْبَلَاءَ يَنْزِلُ فَيَلْقَاهُ الدُّعَاءُ فَيَعْتَلِجَانِ اِلٰى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

(يره دَ تقدير نه څۀ نشي لرلے كولے، او دُعاء د مصيبتونو نـه فـائده وركوي، كـۀ راغلي وي او كـۀ روستو راځي۔ او بيشـكـه مـصيبت نـازليږي نو دعاء ورله مخكښ ورشي، پس تر قيامته پورے په جهګړه وي۔ يعني هغه مصيبت نۀ راپريږدي)۔

او ابـن عـمـر رضـي الله عـنـه فـرمـائـي : رسـول الله ﷺ اوفـرمـائيل : « دعـاء دَ نـازل شـوو او غير نـازل شـوو دواړو مصيبتونو نه فائده وركوي۔ فَعَلَيْكُمْ عِبَادَ اللهِ بِالدُّعَاءِ.

(نو د الله بندګانو ! دعا راتينګه كړئ »۔

ثوبان رضي الله عنه فرمائي چه رسول الله ﷺ فرمائيلي :

لَا يَرُدُّ الْقَدَرَ اِلَّا الدُّعَاءُ وَلَا يَزِيْدُ فِي الْعُمُرِ اِلَّا الْبِرُّ وَاِنَّ الرَّجُلَ لَيُحْرَمُ عَنِ الرِّزْقِ بِالذَّنْبِ يُصِيْبُهٗ.

(تقدير نۀ بدلوي مګر دعاء، او عمر نۀ زياتوي مګر نيكي، او سړے دَ رزق نـه محروميږي په سبب دَ ګناه كولو)۔

دا حديثونه مستدرك د حاكم راوړي دي۔

او د تقدير بدليدل او د عمر زياتيدل، دا مسئله به روستو راشي۔

په يو حديث كښ دي :

اَلدُّعَاءُ هُوَ الْعِبَادَةُ. (دعاء بعينه عبادت دے)۔

په يو بل روايت كښ دي چه په سند كښ ئے ضعف دے :

اَلدُّعَاءُ مُخُّ الْعِبَادَةِ. (دعاء دَ عبادت مغز او نلے دے)۔

ځكه چه په دے كښ عاجزي او توجه ډيره وي۔

دَ دعاء نۀ قبليدو وجه

ددے ډيرے وجهے دي۔ يوه داده چه دا دعاء به وړانه وي، د الله او د رسول ﷺ د رضا نه به خلاف وي۔ لكه يو سړے نيكانو خلقو ته خيرے كوي۔ لكه چه بعضو نه مونږ

(c) ketabton.com: The Digital Library

آوریدلی دی چه الله دے وهابیانو ته هدایت اوکړی، اوکۀ نۀ کیږی نو الله دے ئے غرق کړی۔ حال دا چه دا اهلِ حقو ته خیرے کول دی۔

دویمه وجه داده چه زړۀ الله طرفته پوره متوجه نۀ وی په وخت د دعاء کښ۔ لکه بعضے خلقو دعاء کوی او اخوا دیخوا ګوری۔ اوبعضِ خبرے کوی او لاس ئے هم اوچت کړے وی۔ ددے مثال داسے دے لکه سړے لینده کښ کانړے کیدی خو لړه ئے راکاږی، نو کانړے ځائے ته ونُۀ رسیږی۔ دارنګه دا دعاء هم الله ته نۀ رسیږی۔

دریمه وجه دَ حرامو خوړل دی۔

لکه حدیث کښ راځی : ابو هریره رضی الله عنه فرمائی : رسول الله ﷺ فرمائیلی دی : « اے خلقو ! الله پاك ذات دے، اونۀ قبلوی مګر پاك او حلال شے۔ او الله مؤمنانو ته په هغه څۀ حکم کړے، چه په هغے ئے پیغمبرانو ته هم حکم کړے۔ الله تعالیٰ په قرآن کښ وئیلی دی : چه اے پیغمبرانو ! خوریٔ د حلالونه، او نیك عمل کویٔ، زۀ ستاسو په عملونو خبرداریم۔(سورت المؤمنون : ۵۱)۔ اومؤمنانو ته ئے وئیلی دی : اے ایمان والو ! خوریٔ د هغه حلالو مالونو

نه چه مونږ درکړی دی (بقره : ۱۷۲) بیا رسول الله ﷺ د هغه سړی ذکر اوفرمائیلو چه اوږدۀ سفرونه کوی، پریشان اوګرد آلود ویښتۀ ئے وی۔ او لاسونه ئے آسمان طرفته نیولی وی۔ چه اے الله ! اے ربه ! یعنی سوالونه کوی۔ او حال دادے چه خوراك ئے حرام وی او څکاك ئے حرام وی، او جامے ئے حرامے وی۔ اوپه حرامو پاللے شوے وی۔ نو ددۀ دعاء به څنګه قبوله شی ؟ »(مسلم)۔

څلورمه وجه : د ګناهونو زنګ دے په زړونو۔

پنځمه وجه : غفلت دے دَ الله تعالیٰ نه۔

شپږمه وجه : شهوت دے۔

اوومه وجه : لهویات دی۔

اتمه وجه : داده چه د دعاء په قبلیدو یقین نۀ لری۔

حدیث کښ راځی : اُدْعُوا اللّٰهَ وَاَنْتُمْ مُوْقِنُوْنَ بِالْاِجَابَةِ وَاعْلَمُوْا اَنَّ اللّٰهَ لَا يَقْبَلُ دُعَاءً مِنْ قَلْبٍ غَافِلٍ لَاهٍ.

(د الله نه دعاء غواړئ په داسے حال کښ چه ستاسو یقین وی په قبلیدو، او یاد ساتیٔ چه الله د غافله او لهوه کونکی زړۀ نه دعاء نۀ قبلوی)۔

(رواه الحاکم فی المستدرك عن أبی هریرة).

(c) ketabton.com: The Digital Library

نهمه وجه : د ګناهونو نه توبه نهٔ ویستل دی :

لکه حدیث د مسند احمد کښې راځی : چه « بنی اسرائیلو ته څهٔ بلا او تکلیف اورسیدهٔ. نو دوئ یو میدان ته لاړل. الله تعالیٰ وحی اوکړه د هغوئ نبی ته چه دوئ له خبر ورکړه، چه تاسو دے میدان ته په نجسو بدنونو راغلی یئ. او تاسو ماته هغه لاسونه اوچتوئ چه په هغے تاسو وینے توئ کړی دی، او تاسو کورونه د حرامو نه په دغه لاسونو ډك کړی دی. اوس چه کله زما غضب په تاسو سخت شهٔ، نو تاسے مانه دعاء غواړئ. پس تاسو مانه لا لرے کیږئ.

لسمه وجه : استعجال (تادی کول) دی : یعنی انسان دا وائی چه ما ډیرے دعاګانے اوکړے. یوه هم قبوله نشوه. پس ستړے شی او دعاء پریږدی.

حدیث کښې راځی : رسول الله ﷺ فرمائی : يُسْتَجَابُ لِاَحَدِكُمْ مَالَمْ يَعْجَلْ يَقُوْلُ قَدْ دَعَوْتُ فَلَمْ يُسْتَجَبْ لِيْ.

(رواه البخاری).

(قبلیږی ستاسو نه دَ یو کس دعاء ترڅو چه جلتی اونهٔ کړی، وائی چه ډیرے دعاګانے مِ اوکړے خو قبولے نشوے).

یو بل حدیث کښې راځی ، رسول الله ﷺ فرمائی :

لَا يَزَالُ الْعَبْدُ بِخَيْرٍ مَالَمْ يَسْتَعْجِلْ قَالُوْا يَا رَسُوْلَ اللهِ ! كَيْفَ يَسْتَعْجِلُ ؟ قَالَ : يَقُوْلُ : قَدْ دَعَوْتُ رَبِّيْ فَلَمْ يُسْتَجَبْ لِيْ.

(همیشه وی بنده په خیر کښې، ترڅو چه جلتی اونهٔ کړی، صحابوؓ عرض وکړو، اے د الله رسوله ! جلتی څهٔ ته وائی ؟ وے فرمائیل : انسان وائی : ډیرے دعاګانے مے اوکړے خو الله قبولے نهٔ کړے). (احمد).

یولسمه وجه داده : چه په دعاء کښې اخلاص نهٔ وی. لکه وائی : الله او پیر بابا دے مَل شه. او الله او کاکا صاحب دے اووهه. داسے کلمے استعمالول ناجائز دی، بلکه دا دَ شرك خبرے دی. سړے پرے مشرك کیږی.

دولسمه وجه : داده چه دعا په داسے وخت کښې اوکړی چه په هغے کښې رسول الله ﷺ نهٔ وی کړی. لکه دَ سنتو نه پس په جَمع سره دعاء وغیره. نورے وجهے هم شته، خو زهٔ دا رساله مختصره لیکم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دعاء آداب

١ – حضور قلبي يعنی الله ته توجه کول. لکه مخکښ حديث کښ تير شو.

٢ – په دے اوقاتو کښ دعاء ښه قبليږی :

د فرض مانځه نه پس، او د تهجدو په وخت کښ.

لکه حديث کښ راځی :

قِيْلَ : يَا رَسُوْلَ اللهِ ! اَیُّ الدُّعَاءِ اَسْمَعُ ؟ قَالَ : جَوْفُ اللَّيْلِ الْآخِرِ وَدُبُرَ الصَّلَوَاتِ الْمَكْتُوْبَاتِ. رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ.

(چا تپوس اوکړو، اے د الله رسوله ! کومه دعاء ښه قبليږی ؟ وے فرمائيل : دَ شپے په آخری حصه کښ (دَ تهجدو په وخت) او د فرض مونځونو نه پس).

٣ – دَ آذان کيدو په وخت.

٤ – دَ جُمعے دَ خطبے په وخت.

٥ – دَ جُمعے دَ ورځے دَ مازيگر نه پس.

٦ – دَ آذان او اقامت په مينځ کښ.

دا شپږ وختونه حديثو کښ ذکر شوی دی.

٢ – دويم ادب : خشوع او خضوع سره دعاء غوښتل.

٣ – دريم ادب : قبلے ته مخ کول.

٤ – څلورم ادب : دَ اوداسهٔ په حالت کښ دعاء غوښتل.

٥ – پنځم ادب : تر سينے پورے لاسونه اوچتول.

٦ – شپږم ادب : دَ دعاء په شروع کښ د الله حمدونه اوصفتونه کول.

٧ – اووم ادب : بيا په رسول الله ﷺ باندے درود وئيل.

٨ – اتم ادب : دَ حاجت غوښتلو نه مخکښ توبه ويستل.

ددے ټولو آدابو نه پس دِے الله تعالىٰ ته متوجه شی او په مبالغے او زاریٔ، او په ويرے او رغبت سره دِے دعاء اوغواړی. او دَ الله په مخکښ دے چاپلوسی اوکړی. او هغهٔ ته دے دَ هغهٔ په نومونو او صفتونو او په توحيد سره وسيله پيش کړی. او دَ دعاء نه مخکښ دے څهٔ صدقه خيرات اوکړی. نو ان شاء الله چه دا قِسم دعاء به الله تعالىٰ نهٔ رد کوی.

او خاصکر هغه دُعا، په کومه باندے چه رسول الله ﷺ د قبولتيا حکم لگولے وی.

لکه د **دعاء** دا راتلونکی **الفاظ** استعمالول پکار دی.

١ – نبی کريم ﷺ دَ يو سړی نه واوريدل چه داسے دعاء ئے

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوله :

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْاَلُكَ بِاَنِّیْ اَشْهَدُ اَنَّكَ اَنْتَ اللّٰهُ لَا اِلٰهَ اِلَّا اَنْتَ الْاَحَدُ الصَّمَدُ الَّذِیْ لَمْ یَلِدْ وَلَمْ یُوْلَدْ وَلَمْ یَكُنْ لَّهٗ كُفُوًا اَحَدٌ.

(اے الله ! زهٔ تانه دعاء په وسیله ددے کوم چه زهٔ دا ګواهي کوم چه تانه سیوا بل اِلٰه او معبود نشته. تهٔ یواځے اوبے حاجته ئے. هغه ذات ئے چه نهٔ د چانه پیدا دے، اونهٔ ترے څوك پیدا دی، او نشته دهٔ لره برابر هیڅوك).

نو نبی ﷺ اوفرمائیل : دے سړی د الله نه دعا په هغه نوم اوکړه چه څوك پرے دعا اوکړی نو قبلیږی).

(رواه ابن حبان عن عبد الله بن بريدة).

۲ – دَ انس رضی الله عنه په حدیث کښی دی دا وایم : زهٔ د رسول الله ﷺ سره ووم، نو هغهٔ د یو سړی نه واوریدل چه دَ مانځه نه پس ئے داسے دعا کوله :

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْاَلُكَ بِاَنَّ لَكَ الْحَمْدُ لَا اِلٰهَ اِلَّا اَنْتَ الْمَنَّانُ بَدِیْعُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ یَا ذَا الْجَلَالِ وَالْاِكْرَامِ یَاحَیُّ یَا قَیُّوْمُ.

(اے الله ! زهٔ تانه سوال کوم په وسیله د صفتونو ستا سره. نشته لائق دَ عبادت سیوا ستانه، تهٔ احسان کونکے ئے، او ناشنا پیدا کونکے دَ آسمانونو او زمکے ئے. اے دَ

لویئ او د عزت څاونده ! اے ژوندیه اے تدبیر کونکیه !).

نو رسول الله ﷺ اوفرمائیل : « دے سړی دَ الله په اسمِ اَعظم سره دعا اوکړه، او دا داسے نوم دے چه په دے سره د هر چا دعا قبلیږی، او په دے هر حاجت پوره کیږی ».

(رواه ابن حبان واصحاب السنن).

۳ – د اسماء بنت یزید رض نه روایت دے چه رسول الله ﷺ اوفرمائیل : « دَ الله اسمِ اعظم په دے دوه آیتونو کښی دے :

وَاِلٰهُكُمْ اِلٰهٌ وَّاحِدٌ، لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الرَّحْمٰنُ الرَّحِیْمُ.

(البقرة : ۱۶۳).

او دَ سورت آل عمران په شروع آیتونو کښی :

الٓمّٓ اللّٰهُ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الْحَیُّ الْقَیُّوْمُ. (رواه الترمذی).

د الله رب العزت حکمت دے په پټولو دَ بعضے شیانو کښی. لکه لیلة القدر، او په ورځ دَ جُمعے کښی یو ساعت د دعاء د قبلیدو وی هغه هم نامعلومه وی. دارنګه خاتمه وغیره. دارنګه اسمِ اعظم هم الله رب العزت پوره نهٔ دے ښکاره کړے، دے دپاره چه انسان ورپسے کوشش اوکړی، او د الله تهول صفتونه اووائی.

٤ – عَنْ اَنَسٍ وَاَبِیْ هُرَیْرَةَ وَرَبِیْعَةَ بْنِ عَامِرٍ رَضِیَ اللّٰهُ عَنْهُمْ

(c) ketabton.com: The Digital Library

عَنِ النَّبِيِّ ﷺ اَنَّهُ قَالَ : اِلِظُّوا بِيَا ذَا الْجَلَالِ وَالْاِكْرَامِ.

(رواه الحاكم وأحمد).

(انـس، ابـو هـريـره او ربيعـه بـن عـامر رضي الله عنهم فـرمـائـي چه رسول الله ﷺ اوفرمائيل : « په يا ذا الجلال والاكرام باندې کلك شئ او هميشه والې پرې اوکړئ په دعا کښې ».

٥ – د ابـو هـريـره – رضـي الله عـنـه – نـه روايت دې چه «رسول الله ﷺ بـه کـله مبالغه او کوشش په دعا کښې کولو، نو داسې به ئې وئيل : يا حيي يا قيوم ... الحديث ».

(ترمذي).

دَ تـرمذي په بل روايت کښې راځي « چـه کله به رسول الله ﷺ يو کار خفه کړو، نو داسې به ئې فرمائيل په دعاء کښې : يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ بِرَحْمَتِكَ اَسْتَغِيْثُ ».

٦ – سـعـد بـن ابـى وقاص رضـي الله عنه فرمائي : رسول الله ﷺ اوفـرمائيل : « دَ يـونـس عـلـيـه السـلام دعاء چه کله هغهٔ د ماهي په خيټه کښې کړې وه :

لَا اِلٰهَ اِلَّا اَنْتَ سُبْحَانَكَ اِنِّیْ كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِیْنَ .

(انبياء : ٨٧).

په دې دعاء بـانـدې چـه کـوم مسلمان بنده په يو حاجت کـښې دعـا اوغـواړي نـو ضـرور بـه الله د هغـهٔ دعاء قبلوي »

(ترمذي).

بـل روايت کـښې دي : چـه « دا دعـاء د هـر مـصيبت نـه د خلاصي ذريعه ده ». رواه الحاکم.

او بـل روايت کښې دي : « چا چـه دا دعـاء په بيمارئ کښې څلويښت ځـلـه اووئيـلـه، نو کهٔ چرته مړ شو نو شهيد به وي. او کهٔ جوړ شو، نو بخښنه به ورته اوشي ». (الحاکم).

د مصيبت دعاء

بخاري او مسلم کښې دي چه رسول الله ﷺ به د مصيبت په وخت کښې دا دعاء فرمائيله :

لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ الْعَظِيْمُ الْحَلِيْمُ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيْمِ.

لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ رَبُّ السَّمٰوَاتِ السَّبْعِ وَرَبُّ الْاَرْضِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْکَرِيْمِ.

دَ غم او دَ همّ دعاء

په مسند احمد کښې د ابن مسعود رضي الله عنه نه روايت دې چه نبي کريم ﷺ فرمائي : « نـهٔ رسيږي يو کس ته هيچرې څهٔ غم يا هَمّ، پس چه دا دعاء اووائي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ عَبْدُكَ وَابْنُ عَبْدِكَ وَابْنُ اَمَتِكَ ، نَاصِيَتِیْ بِيَدِكَ، مَاضٍ فِیَّ حُكْمُكَ، عَدْلٌ فِیَّ قَضَائُكَ اَسْاَلُكَ اللّٰهُمَّ بِكُلِّ اسْمٍ هُوَ لَكَ سَمَّيْتَ بِهٖ نَفْسَكَ اَوْ عَلَّمْتَهٗ اَحَدًا مِنْ خَلْقِكَ اَوْ اَنْزَلْتَهٗ فِیْ كِتَابِكَ اَوِ اسْتَاْثَرْتَ بِهٖ فِیْ عِلْمِ الْغَيْبِ عِنْدَكَ اَنْ تَجْعَلَ الْقُرْآنَ رَبِيْعَ قَلْبِیْ وَنُوْرَ صَدْرِیْ وَجَلَاءَ حُزْنِیْ وَذَهَابَ هَمِّیْ.

نو الله به لرې کړي غمونه او خفګانونه دده او په بدله کښې به ورله خوشحالي ورکړي. نو چا عرض اوکړو چه: یا رسول الله! نهٔ ئې زده کوو؟ نو وې فرمائیل: ولې نه! چاچه واریده نو هغهٔ له پکار دي چه زده ئې کړي».

ابن مسعود رضی الله عنه فرمائي: په هر نبي باندې به چه کله څهٔ مصیبت راغې، نو هغهٔ به په سبحان الله سره امداد طلب کولو.

غل نه دَ بچ کیدو دعاء

حسن بصري ؒ فرمائي: «دَ ابو المعلق په نوم یو صحابي وو، هغه تاجر وو. یوه ورځ یو غل ګیر کړو. ورته ئې اوویل: چه زهٔ درنه مال اخلم، او قتل کوم دې هم. نو هغهٔ د څلورو رکعتو اجازت اوغوښتلو. نو په آخره سجده کښې

ئې دا دعاء اوغوښتله:

يَا وَدُوْدُ يَا وَدُوْدُ يَا ذَا الْعَرْشِ الْمَجِيْدِ يَا فَعَّالًا لِّمَا تُرِيْدُ اَسْاَلُكَ بِعِزِّكَ الَّذِیْ لَا يُرَامُ وَبِمُلْكِكَ الَّذِیْ لَا يُضَامُ، وَبِنُوْرِكَ الَّذِیْ مَلَأَ اَرْكَانَ عَرْشِكَ اَنْ تَكْفِيَنِیْ شَرَّ هٰذَا اللِّصِّ يَا مُغِيْثُ اَغِثْنِیْ يَا مُغِيْثُ اَغِثْنِیْ.

درې ځله ئې دا دعاء اوکړه. نو الله دَ آسمان نه د هغه غل د وژلو دپاره یو ملائك راواليږلهٔ.

حسن بصري ؒ وائي: چاچه اودس اوکړو، او څلور رکعته مونځ ئې اوکړو، او دا دعاء ئې اووئیله، نو الله تعالیٰ به ئې قبوله کړي. کهٔ په دهٔ څهٔ غم وي اوکهٔ نهٔ وي».

(رواه ابن ابی الدنیا عن الحسن).

فصل: دعاء دَ وسلې پشان ده:

خو دومره خبره یاده کړه چه وسله هله کار کوي کله چه مټ قوي او مضبوط وي، او څهٔ مانع نهٔ وي لکه په دشمن څهٔ زغره یا خود نهٔ وي، نو پوره کار کوي. دارنګه چه دعا وي او په توجه سره وي، او نور څهٔ مانع دَ قبلیدو نهٔ وي، لکه بعض موانع مونږ مخکښې بیان کړل، نو دُعا بیا ښهٔ کار کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بعضِ خلق وائی چه دُعا ته هیڅ ضرورت نشته. ځکه چه داشے به الله یا لیکلے وی په تقدیر کښې یابه ئے نهٔ وی لیکلے. کهٔ لیکلے وی، نو دُعا ته حاجت نشته. او که نهٔ وی لیکلے، نو بیا هم دُعا ته حاجت نشته. دا قِسم خلق سخت جاهلان دی. مونږ الزامًا وایُو چه ستا موړوالے او تنده ماتیدل او بچی پیدا کیدل به الله یا لیکلی وی یانهٔ، کهٔ لیکلی ئے وی، بیا روتۍ خوړلو او اوبهٔ څکلو ته حاجت نشته او نهٔ وادهٔ کولو ته حاجت شته. او کهٔ نهٔ ئے وی لیکلی، نو بیا یے ضرورته کارولے کوے ؟

بعضِ خلق وائی چه په دُعا هیڅ نهٔ کیږی. لیکن دا صرف عبادت دے. کول ئے پکار دی. دا خلق هم غلط وائی. بلکه :

صحیح خبره داده چه هر شے الله په تقدیر کښې لیکلے، لیکن سره دَ اسبابونه. مثلًا موړوالے الله لیکلے دے، او سبب، ئے ورله خوراك لیکلے. دارنګه تهٔ چه څهٔ حاجت غواړے، هغے دپاره الله دُعاء سبب ګرزولے دے. نو څوك چه دُعا پریږدی هغه جاهل دے.

صحابوؓ ته دا فضیلتونه معلوم وو، ځکه په هر ځائے

کښې به هغوی الله ته متوجه کیدل او دُعا به ئے غوښتله.

حدیث دَ ابن ماجه کښې راځی :

مَنْ لَمْ يَسْأَلِ اللّٰهَ يَغْضَبْ عَلَيْهِ.

« څوك چه د الله نه دُعا نهٔ غواړی، الله په هغهٔ غضب کوی ».

نو معلومه شوه چه الله تعالیٰ په سوال او تضرع سره راضی کیږی. او دُنیا کښې زمونږ د مسلمانانو بل مقصد نشته بغیر د رضا کولو د الله نه.

په حدیث کښې راځی چه الله فرمائی :« زهٔ الله یم، مانه سیوا بل معبود نشته. کله چه زهٔ راضی شم، نو برکت اچوم، او زما دَ برکت څهٔ انتهاء نشته. او کله چه زهٔ د چانه خفه شم، نو بیا پرے لعنت کوم، او زما لعنت تر اوو پُشتونو پورے رسیږی ». (مسند احمد).

پس الله په کومه خبره زیات خوشحالیږی هغه د ګناهونو دَ پریخودلو په وجه رضا کیږی. او دَ تقویٰ معنیٰ هم داده د ګناه نه ځان ساتل.

نو دَ دنیا دَ تولو مصیبتونو سبب ګناهونه دی، لکه قرآن مجید کښې الله فرمائی :

(c) ketabton.com: The Digital Library

﴿وَمَا اَصَابَكُمْ مِنْ مُّصِيْبَةٍ فَبِمَا كَسَبَتْ اَيْدِيْكُمْ وَيَعْفُوْا عَنْ كَثِيْرٍ﴾. (شوری).

(کوم مصیبت چه تاسو ته رسیږی هغه ستاسو د عمل په وجه، او الله خو د ډیرو نه معافی کوی).

لیکن دا خبره یاد ساتل پکار دی چه د خیر او د شر اسباب معلومول ضروری دی. او دا په تجربه او په علم التاریخ او په آوریدلو د اخباراتو ماضیو او خصوصاً په قرآن پاك کښې سوچ کولو سره انسان ته حاصلیږی. او بیا په علم الحدیث کښې سوچ کول دی. او قرآن او سنت د ټولو شیانو اسباب بیان کړی دی.

دویمه خبره داده: چه د نفسِ غلط فهمئ نه ځان ساتل ضروری دی. ځکه چه انسان دا ښهٔ پیژنی چه گناه، غفلت او شهوت ضرری شیان دی، لیکن دے په غلط فهمئ کښې پریوزی او، وائی چه الله غفور رحیم دے.

او کله وائی: توبه به وُباسم.

او کله یو دوه رکعته نفل اوکړی، نو ځان معصوم حسابوی.

او کله وائی: تقدیر کښې به مقرر وی داسے. او کله وائی:

ټول خلق داسے کوی، نو کهٔ ما اوکړو، نو څهٔ چل اوشهٔ.

او ډیر خلق دا گمان کوی، کهٔ زه هر څو مره گناهونه اوکړم، او استغفر الله اووایم پس ختم به شی.

او بعضِ وائی چه گناهونه کوه، او بیا سل ځله: سُبْحَانَ اللهِ وَبِحَمْدِهٖ اووایه: بس گناه به دِیے زائله شی.

او بعضِ وائی: اَلتَّنَزُّهُ مِنَ الذُّنُوْبِ جَهْلٌ بِسِعَةِ عَفْوِ اللهِ.

(د گناهونو نه ځان ساتل د الله په فراخه عفوه ناخبری ده). او بعضِ وائی: زهٔ مجبوریم.

او بعضِ وائی: پردو زنانو ته کتل جائز دی، ځکه چه دا خو بهر ته راوتی دی.

او بعضِ وائی چه مونږ به خپل پیران بچ کوی. او هغوی به مونږ له سفارش کوی.

او بعضِ وائی: مونږ مِیان گان اوسیدان یُو. زمونږ گناهونه به زمونږ مشران معاف کوی په سفارش سره.

او بعضِ وائی: حدیث کښې راځی چه الله فرمائی: زهٔ د بنده دَ گمان سره یم په ما باندے. پس زمونږ په الله دا گمان دے چه جنت ته به مو بوزی.

لیکن دا خبره صحیح نهٔ ده، ځکه چه په الله هغه سړے

(c) ketabton.com: The Digital Library

صحیح گمان کولے شی ځوك چه دَ هغهٔ تابعداروی۔ او نافرمان په الله ښهٔ گمان نشی کولے، لکه یو مرئیے وی هغه اوتختی، کله چه هغه واپس راوستے شی، نو د هغهٔ گمان دا وی چه مَولیٰ به سزا راکوی۔

دے وجے نه حسن بصریؒ فرمائی:

اِنَّ الْمُؤْمِنَ اَحْسَنَ الظَّنَّ بِرَبِّهٖ فَاَحْسَنَ الْعَمَلَ، وَاِنَّ الْفَاجِرَ اَسَاءَ الظَّنَّ بِرَبِّهٖ فَاَسَاءَ الْعَمَلَ.

(مؤمن په خپل رب ښهٔ گمان لری ځکه نیك عمل کوی، او بدکاره سړے په الله غلط گمان لری نو ځکه غلط اعمال کوی)۔

په اصل کښې دا دَشیطان دهوکے او حربے وی۔ راشه اوگوره چه څومره خوف وو دَ رسول الله ﷺ، چه یو کرت ورسره شپږ یا اووهٔ اشرفئ وے، نو دَ شپے خوب نهٔ ورتلو او په مرضِ وفات دَ هغهٔ کښې عائشے رضی الله عنها ته ئے فرمائیلی وو چه خرچ ئے کړه۔ لیکن هغے د څهٔ مشغولتیا په وجه خرچ نکړے۔ نو نبیﷺ اوفرمائیل چه څهٔ گمان دے دَ الله د نبی، کهٔ الله سره ملاؤ شی او دا روپئ ورسره وی؟

امام معروفؒ فرمائی:

رَجَاؤُكَ لِرَحْمَةِ مَنْ لَا تُطِيْعُهُ مِنَ الْخُذْلَانِ وَالْحُمْقِ.

دَ هغه چانه امید ساتل چه تهٔ دَ هغهٔ تابعداری نهٔ کوے دا خو شرمندگی او کم عقلی ده۔

او حسن بصریؒ ته چا اووئیل چه:

اَرَاكَ طَوِيْلَ الْبُكَاءِ فَقَالَ: اَخَافُ اَنْ يُطْرِحَنِيْ وَلَا يُبَالِيْ.

زهٔ تا وینم چه تهٔ ډیر زیات ژاړے دا ولے؟ نو هغهٔ وئیلے: ماسره دا ویره ده چه الله به مے اور ته گذار کړی او هغه دَ هیچا پرواه نهٔ لری۔

او حسن بصریؒ دا هم فرمائیلی دی: چه بعضِ خلق امیدونه د مغفرت لری، نو د دنیا نه بے توبے لاړ شی۔

او نبی کریم ﷺ فرمائی:

يَا مُقَلِّبَ الْقُلُوْبِ ثَبِّتْ قَلْبِيْ عَلٰى دِيْنِكَ.

«اے دَ زړونو اړونکیه! زما زړهٔ په خپل دین باندے مضبوط کړه»۔

او دا به ئے هم فرمائیل چه «زړونه د الله په دوو گوتو کښې دی۔ کوم خوائے ئے چه غواړی اړوی ئے»۔

یو روایت کښې دی چه «نبی ﷺ جبرئیل علیه السلام ته اوفرمائیل: څهٔ وجه ده چه میکائیل علیه السلام نهٔ

(c) ketabton.com: The Digital Library

خاندی ؟ نو هغهٔ ورته اووئیل : میکائیل د هغې ورځې نه را په دیخوا نهٔ دی خندلی، کله نه چه اور پیدا شوے دے»۔

یو روایت کښې راځی، چه نبی ﷺ یو کرت یو جماعت اولیدهٔ، نو تپوس ئے اوکړو چه ولے راجمع شوی دی ؟ نو جا اووئیل چه قبر کنی۔ نو نبی ﷺ په منډه لاړو او قبر خوا کښې کیناستو، او په ژړا شو، تردے چه زمکه ئے په اوښکو لونده کړه۔ او بیائے مونږ ته ارشاد اوفرمایهٔ : اے رونړو ! دے ورځے دپاره تیاری اوکړئ۔ (مسند احمد)۔

دا قِسم روایتونه نور هم ډیر زیات دی۔

نو مقصد داشهٔ چه هسے امیدونه نهٔ دی کول پکار. بلکه اعمالِ صالحه پکار دی۔ او خوفِ اِلٰهی ډیر ضروری شے دے۔

پس د ټولو ګناهونو نه ځان بچ کول پکار دی، ځکه چه مخکښې بیان شو چه دَ ټولو مصیبتونو سبب معصیتونه دی۔ او دَ نعمتونو د راتلو لوئے سبب تقویٰ ده۔ لیکن دا اوس ډیره کمه شوے ده۔ او حال دادے چه قرآن پاك کښې چه الله پاك په تقویٰ څومره زور ورکړے دے۔ هغه پټ نهٔ دے۔ په سورتِ بقره کښې الله پاك پنځه دیرش کرته د تقویٰ

ذکر کړے دے۔ باقی قرآن خو ترے ډك دے۔

د ګناهونو ضررونه :

زهٔ مختصر یو څو ضررونه او بد اثرات د ګناهونو لیکم، چه زړهٔ اویدن ته په دنیا او آخرت کښې ضرر ورکوی۔ هر انسان د خپلے کامیابئ دپاره کوشش کوی۔ خو لیکن شیطان د انسان نه دشمن دے۔ هغهٔ صحیح لاره د کامیابئ د انسان نه هیره کړے ده۔ پس هوښیاریدل پکار ډی او دَ شیطان سره عداوت کول پکار دی۔

۱ - اول : د علم نه محرومتیا :

دعلم نه محرومتیا د ګناه په وجه کیږی۔ علم نور دے، اوګناه دغه نور مړ کوی۔ لکه دَ امام شافعیؒ په باره کښې راځی چه کله دوئ دَ امام مالكؒ نه تعلیم شروع کړو۔ نو امام مالكؒ ته ددهٔ زیرکتیا او پوهه اوعقل معلوم شهٔ۔ نو دهٔ ته ئے اوفرمائیل :

إِنِّيْ أَرَى اللهَ قَدْ أَلْقَى عَلَيْكَ نُوْرًا فَلَا تُطْفِئْهُ بِظُلْمَةِ الْمَعْصِيَةِ.

(زهٔ وینم چه الله په تا باندے نور اچولے دے۔ نو دَ ګناه دَ تیارے په وجه ئے مړ نهٔ کړے)۔

امام شافعیؒ فرمائی :

(c) ketabton.com: The Digital Library

شَكَوْتُ إِلَىٰ وَكِيعٍ سُوْءَ حِفْظِيْ
فَأَرْشَدَنِيْ إِلَىٰ تَرْكِ الْمَعَاصِيْ

(ما خپل استاذ وکیع ؒ ته د حافظې دَ کمزورئ شکایت اوکړو، نو هغهٔ ماته دَ گناهونو نه د بچاؤ وصیت اوکړو.

فَإِنَّ الْعِلْمَ فَضْلٌ مِنَ الٰلهِ
وَفَضْلُ اللهِ لَا يُعْطىٰ لِعَاصِيْ

(ځکه علم د الله فضل دے، او الله خپل فضل نافرمان ته نهٔ ورکوی).

۲ – **دویم** : گناهونه دَ رزق او د مال نه د محرومه کیدو سبب دے. حدیث کښې راځی : ((انسان دَ گناه په سبب دَ رزق نه محرومه کیږی)). (مسند احمد).

نو تقویٰ سبب د رزق او گناه سبب دَ فقر دے.

۳ – **دریم** : گناهونه سبب دَ وحشت دے. انسان ته هیڅ شے بیا مزه نهٔ ورکوی. اګرکهٔ د ټولې دنیا مزے راجمع شی. لیکن په دے وحشت د زړهٔ هغه څوك پوهیږی چه إحساس په کښې وی، ځکه چه :

وَمَا لِمَيِّتٍ بِجَرْحٍ مِنْ إِيْلَامٍ.

مړے دَ زخمی کیدو په درد نهٔ پوهیږی.

٤ – **څلورم** : د گناهونو په سبب د انسان او د نورو خلقو ترمینځه یو وحشت او بے محبتی واقع کیږی، خصوصًا انسان دَ نیکانو خلقو نه وړاندے کیږی، هغوی نه به هم بد معلومیږی فطرةً. او دے هم د هغوئ نه نختی. او څومره چه لرے وزی، هغومره شیطان ته نزدے کیږی. تردے چه دا وحشت ددهٔ اود ښځے او د بچو او د خادمانو ترمینځه راشی، نو بیابه ئے هیڅوك تابعداری نکوی.

لکه بعضِ علماء فرمائی : چه زهٔ کله دَ الله څهٔ نافرمانی اوکړم. نو هغه زهٔ دَ خپلے ښځے او د خپل څاروی (سورلئ) په اخلاقو کښې پیژنم.

۵ – **پنځم** : گناهونه سبب دَ گرانئ او سختئ د کارونو دی په دهٔ باندے. پس هر خوا چه مخ کړی، نو د هر کار دروازه به پرے بنده وی. اویابه سخته وی. ځکه څوك چه د الله نه ویره کوی نو : ﴿ يَجْعَلْ لَّهُ مِنْ اَمْرِهِ يُسْرًا ﴾.

الله به ورله کارونه آسان کړی. (الطلاق).

نو څوك چه تقویٰ معطله کړی، نو هر کار به ورته الله پاك سخت کړی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

٦ – **شپږم** : په زړهٔ باندے به ئے تیارهٔ راشي، تردے چه دے به پرے داسے پوهیږی لکه د شپے په تیارهٔ چه سړے پوهیږی۔ ځکه چه طاعت نور دے او معصیت (گناه) تیارهٔ ده۔ اوکله چه دا تیارهٔ ډیره شي، نو سړے بیا په بدعاتو او گمراهئ کښ واقع شي۔ او دے نهٔ پوهیږی۔ لکه یو ړوند سړے په لاره روان وي، اومخکښ کنده راشي او دے خبر نهٔ وي، نو په کښ ور اوغورزیږی۔ پس دا تیارهٔ بیا په مخ باندے تیارهٔ راولی، نو هر څوک ئے پیژني، لکه تاسو تجربه اوکړئ۔ چه پولیس والا چه کله گاډی ته را اوخیژی، نو په فاسقانو خلقو گوتے وَهی۔ ښهٔ او خراب بیل پیژني۔

عبد الله بن عباس رضی الله عنه فرمائی :

إِنَّ لِلْحَسَنَةِ ضِيَاءً فِي الْوَجْهِ وَنُورًا فِي الْقَلْبِ وَسَعَةً فِي الرِّزْقِ وَقُوَّةً فِي الْبَدَنِ وَمَحَبَّةً فِي قُلُوبِ الْخَلْقِ، وَالْمَعْصِيَةُ بِضِدِّ ذٰلِكَ.

(دَ نیکئ اثر په مخ باندے دَ حُسن اودَ تازگئ وي، او په زړهٔ کښ رنړا وي، او په رزق کښ فراخي وي، او په بدن کښ طاقت وي، او خلق ورسره محبت ساتي۔ او گناه کښ ددے په ضد شان ملاویږی۔ یعني توروالے دَ مخ او تیارهٔ د زړهٔ او

تنگی دَ رزق او کمزوری دَ بدن او دَ خلقو په زړونو کښ ورسره نفرت)۔

٧ – **اوم** : زړهٔ او بدن کمزورے کوی، ځکه چه دَ مؤمن ایمانی طاقت په زړهٔ کښ وی، او کله چه زړهٔ طاقتور وی، نو بدن کار کوی، اوکله چه زړهٔ بزدل کمزورے وی۔ نو بدن کار نشی کولے۔ لکه د کافرانو څومره بدنی او مالی طاقتونه وی۔ لیکن صحیح مؤمنانو ته نشی ټینگیدے، لکه د صحابه کرامو رضی الله عنهم واقعات مشهور دی۔

٨ – **اتم** : دَ گناه دَ وجے نه انسان د ډیرو نیکیو نه محروم شي۔ چه هره نیکی د ټولے دنیانه بهتره وی۔ مثلاً سړے فلم ته لاړ شی، نو مونځ ترے قضا شی، او دَ ذکر نه غافله شی۔ دَ غلا چل زده کړی، دَ زنا چَل زده کړی۔ مال بے ځایه خرچ شی، وخت عبث تیر شی۔ دارنگه تهٔ په کښ فکر اوکړه چه څومره ضررونه دی ؟ انسان د خپلے خوشحالئ کوشش کوی، او حال دادے چه ځان هلاکوی۔

٩ – **نهم** : گناه دَ عمر او دَ رزق دَ کموالی سبب دے۔ او نیکی دَ عمر او دَ رزق دَ ډیروالی سبب دے۔ لکه په حدیث د ابن ماجه کښ راځی : « عمر لره صرف نیکی زیاتوی، او

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقدیر لره صرف دعا رد کوی »۔الحدیث۔

بیا دلته په ډیروالی د عمر کښې د علماؤ درے رائے دی:

بعضِ فرمائی: دَ عمر دَ ډیر والی نه مراد دَ خیر او برکت ډیروالے دے۔ یعنی عمر به لږ وی، اوفائدے اوطاعتونه به په کښې ډیروی۔

دویم دا چه: مراد دَ ډیر والی د عمر نه حقیقةً ډیروالے دے۔الله د هر شئ دپاره اسباب مقرر کړی وی، لکه د صحت، مرض، غِنیٰ، فقر دپاره ئے چه اسباب مقرر کړی دی۔

دریم قول دادے: چه اعلیٰ ژوند هغه دے چه د انسان زړهٔ په کښې دَ الله پاك سره تړلے وی۔ او د هغهٔ سره په کمال درجه کښې محبت وی۔ چه دَ هغه محبت په مقابله کښې هیڅ شے نهٔ غوره کوی۔نو کله چه انسان په معصیت او نافرمانئ کښې اخته شی، نو دے مړ دے، او عمرئے ختم دے۔ دے وجے نه کافرانو ته الله پاك مړی وئیلی دی۔

لنډه داشوه چه عمر دَ اِنسان دَ ژوند مُودے ته وائی۔ او ژوند هغه دے چه اِنسان پکښې د الله سره پوره محبت اوتعلق ساتی، او د هغهٔ رضا په هر شی غوره کوی۔ اود

گناه په وجه دا حال ختمیږی۔

۱۰ - **لسم**: د گناه نه گناه پیدا کیږی۔ بیا انسان ترے نهٔ شی وتلے۔ بعضِ علماؤ وئیلی دی چه:

إِنَّ مِنْ عُقُوْبَةِ السَّيِّئَةِ السَّيِّئَةُ بَعْدَهَا.

(د گناه یو عذاب دادے چه دَ بلے گناه توفیق اِنسان ته ملاویږی)۔

اونیکی ددے خلاف ده۔ تردے چه په بعضِ اِنسانانو کښې بیا دا گناهونه کللك شی۔ کهٔ د نیکئ ځائے ته راشی۔ یا ورته څوك د دین خبره کوی، نو تنگ شی۔ او همدارنگه بعضِ نیکان خلق د گناه په ځائے کښې تنگیږی۔ لکه مَهے چه دَاوبونه لرے شی۔تردے چه بعضِ گناهونو کښې هیڅ خوند نهٔ وی۔ لیکن د هغهٔ زړهٔ په نیکئ تنگیږی، نو ځکه هغه گناه کوی۔ په بل شی ئے ساعت نهٔ تیریږی۔

۱۱ - **یولسم**: او دَ ویرے خبره خو داده چه د گناه په وجه دَ زړهٔ نه اِراده د توبے کمزورے کیږی۔ تردے چه هغه گناه ددهٔ عادت اوگرځی۔ نو بیا ورته هغه څهٔ گناه نهٔ ښکاری، هسے په خولهٔ به توبے ډیرے اوباسی، او زړهٔ کښې به ئے اِراده هم د هغه کار وی۔ کهٔ زنکدن راشی، نو هم توبه

(c) ketabton.com: The Digital Library

نۀ اوباسی۔ او الله پاك بیا توفیق هم نۀ ورکوی۔ وجه داده چه گناهونه دَ مخکنیو خلقو میراث دے، مثلاً هلکانو ته راتلل دا میراث د قوم لوط دے۔ او ناپ تول کښ کمے کول دا میراث دَ قومِ شعیب دے۔ او فسادونه اولوئی کول دَ فرعونیانو میراث دے۔ او تکبر او تجبر کول دَ قومِ هود میراث دے۔ او همدارنگه نور واخله۔

اوپه دے گناهونو هغوئ الله هلاك کړی دی۔ نو کیدے شی چه الله هم دغه عذاب په دے نافرمان بنده راولی۔ ځکه چه دۀ هم د هغوئ جامے آغوستی دی۔

لکه په مسند احمد کښ دَ ابن دینار قول دے: چه «الله بعضِ نبیانو ته وحی اوکړه، چه خپل قوم ته اووایه چه زما د دشمنانو نو په ځائے کښ مۀ داخلیږئ او دَ هغوئ لباس مکوئ، او د هغوئ پشان سورلی مکوئ۔ او د هغوئ پشان خوراك مۀ کوئ۔ کنی نو تاسو به هم زما دشمنان جوړ شئ»۔

بل حدیث کښ دا جمله راغلے ده:

مَنْ تَشَبَّهَ بِقَوْمٍ فَهُوَ مِنْهُمْ.

«څوك چه دَ چاسره ځان مشابه کوی، هغه به دَ هغوئ

سره وی په آخرت کښ»۔

(مسند احمد)۔

۱۲ - **دولسم**: دَ گناه په وجه انسان د الله په نیز ذلیل اوسپك وی۔ او د الله د نظر دَ رحمت نه غورزیدلے وی۔

حسن بصری ؒ یوه عجیبه خبره کړے ده:

هَانُوا عَلَيْهِ فَعَصَوْهُ وَلَوْ عَزُّوا عَلَيْهِ لَعَصَمَهُمْ.

(دا مجرمان په الله سپك دی، ځکه الله دَ نافرمانئ توفیق ورکړو۔ اوکچرته د الله په نیز عزت مند وے، نو الله به بچ کړی وے)۔

او کله چه یو انسان الله پاك سپك کړی، نو:

فَمَا لَهُ مِنْ مُّكْرِمٍ.

نو څوك به عزت ورکړی؟ یعنی هیڅوك عزت ورکونکے بیا نشته۔ اگرکۀ خلق ئے تعظیم او توقیر کوی دَ وجے د خوف دَ هغۀ د شر نه۔ یا د څۀ لالچ په وجه۔ لیکن کله چه هغه ختم شی یا دے غائب شی، نو بیائے دشمن وی، او زړۀ کښ ئے سپك گنړی۔

۱۳ - **دیارلسم**: بنده چه کله نافرمانی کوی نو گناه بیا ورته سپکه او وړه ښکاری۔ او کله چه اِنسان گناه وړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوګنړی، نو دے هلاك شۀ. حدیث کښې راځی: منافق نه خپل ګناهونه داسے ښکاری لکه مچ په پوزه کینی، نو دے ئے په اِشارے سره پاخوی، هیڅ پرواه پرے نکوی.

(رواه البخاری عن ابن مسعود رضی الله عنه).

څوارلسم : نور خلق او حیوانات ګنهګارته خیرے کوی، ځکه چه هغوئ ته ددۀ په وجه نقصان رسی.

ابو هریره رضی الله عنه فرمائی:

إِنَّ الْحُبَارٰی لَتَمُوْتُ فِیْ وَکْرِهَا مِنْ ظُلْمِ الظَّالِمِ.

(زانرې یا خراړے په خپلو جالو کښې مری، دَ وجے دَ ګناه د مجرم نه).

مجاهد ؒ فرمائی: حیوانات په نافرمانو خلقو لعنتونه وائی. ځکه چه قحطونه دَ انسانانو د ګناه په وجه راځی.

عکرمهؓ فرمائی: دَ زمکے ځناور تردے چه ګونګټئ او لړمانان وائی چه باران زمونږ نه بند شو په سبب د ګناه د انسان. پس په ګنهګار باندے بے ګناه مخلوق لعنت وائی.

۱۵ - **پنځلسم** : د ګناه نه ذلت پیدا کیږی. ځکه چه عزت خو په طاعت دَ الله تعالیٰ کښې دے.

قرآن پاك کښې راځی: فَإِنَّ الْعِزَّةَ لِلّٰهِ جَمِیْعًا. (فاطر).

څوك چه عزت غواړی نو د الله په طاعت سره دے طلب کړی ځکه چه عزت ټول د الله سره دے.

بعض سلفو به داسے دعا کوله:

اَللّٰهُمَّ اَعِزَّنِیْ بِطَاعَتِكَ وَلَا تُذِلَّنِیْ بِمَعْصِیَتِكَ.

اے الله! ستا د طاعت په وجه عزت راکړه، او ستا د نافرمانئ په وجه مے مۀ ذلیله کوه.

دَحسن بصریؒ یوه خبره هرسړی لره یادول پکار دی. ډیره مزیداره ده.

إِنَّهُمْ وَإِنْ طَقْطَقَتْ بِهِمُ الْبِغَالُ وَهَمْلَجَتْ بِهِمُ الْبَرَاذِیْنُ إِنَّ ذُلَّ الْمَعْصِیَةِ فِیْ رِقَابِهِمْ اَبَی اللّٰهُ إِلَّا اَنْ یُّذِلَّ مَنْ عَصَاهُ.

(نافرمان خلق اګرکۀ دوئ په قچرو په مزه روان وی او په ښۀ کره کره آسونو ناست وی، او هغه په تیزه روان وی، او ځُم ځُم کوی، مګر دَ ګناه چه کوم ذلت دے، هغه د دوئ څټونو پورے نختے دے، الله خامخا خپل نافرمان ذلیله کوی).

لکه اوس اوګورئ دا مالداره سرمایه دار خلق چه کله نافرمان وی، نو څومره بد شکله بد اخلاق ذلیل وی. نو کۀ غریب نافرمان وی، هغۀ ته خو بیا څوك ګوری هم نۀ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دے خبره ژوندی زړۀ والا پوهیږی۔

ابن مبارکؒ یو څو ډیر ښکلی شعرونه وئیلی دی:

رَأَيْتُ الذُّنُوْبَ تُمِيْتُ الْقُلُوْبَ

وَقَدْ يُوْرِثُ الذُّلَّ إِدْمَانُهَا

ما ګناهونه اولیدل چه زړۀ مړ کوی، او ذلت پیدا کوی همیشه والے دَ ګناهونو۔

وَتَرْكُ الذُّنُوْبِ حَيَاةُ الْقُلُوْبِ

وَخَيْرٌ لِنَفْسِكَ عِصْيَانُهَا

او دَ ګناهونو پریښودل زړۀ ژوندے کوی، او د نفس دپاره غوره شے دَ نفس نۀ منل دی۔

وَهَلْ أَفْسَدَ الدِّيْنَ إِلَّا الْمُلُوْكُ

وَأَحْبَارُ سُوْءٍ وَرُهْبَانُهَا

دین چه څومره بادشاهانو او دنیا پرستو مُلایانو او عیش پرستو پیرانو خراب کړو۔ نو دومره بل چا نۀ دے خراب کړے۔

۱۶ – **شپاړسم** : دا عصیان عقل هم خرابوی۔ ځکه چه عقل نور دے او ګناه تیارۀ ده۔ نو بس نافرمان همیشه کم عقل وی۔ بے ځایه خبرے بے ځایه کارونه کوی۔

۱۷ – **اولسم** : دا وجه دَ مخکنئ وجے بیان دے :

علماؤ وئیلی دی، کوم انسان چه نافرمانی او عصیان کوی، نو دهغۀ عقل ختم وی۔ ځکه چه کۀ انسان فکر اوکړی، چه زۀ خو الله پیدا کړے یم، د طاعت دپاره۔ او د هغۀ په قبضه کښ یم۔ او هغه په ما خبر دے۔ او زۀ دَ هغۀ په کور کښ اوسیږم۔ او ملائکے راته ګوری۔ او قرآن مے منع کوی۔ او ایمان مے منع کوی۔ د مرګ واعظ موجود دے او اور د جهنم شته، او دا فکر ورسره اوکړی چه د ګناه په وجه د سړی نه په دے لږغوندے خوند باندے د دنیا اود آخرت ډیرے فائدے خرابے شی۔ نو بیا به چرته ګناه ته وړاندے نشی۔ اوکۀ وړاندے کیږی سره ددے موانعو نه، نو هغه بے عقله او جاهل دے۔

۱۸ – **اتلسم** : د ګناه په وجه په زړۀ زنګ راځی۔ لکه حدیث کښ راځی چه زړۀ زنګین کیږی لکه وُسپنه۔

(الحدیث، مشکوة).

پس دَ زنګ نه پس بیا پرے طبع (ټاپه) راشی، بیا پرے قفل (جرنده) راشی۔ بیا پرے ختم (مهر) اووهلے شی۔ نو بیا به ورته څوك هدایت اوکړی ؟ دا پنځه واړه خبرے په

(c) ketabton.com: The Digital Library

قرآن کښې شته دے۔

۱۹ - نولسم : ما د خپل محبوب او متقي استاذ الشيخ عبد السلام (الله پاك دے د هغهٔ دنيا او آخرت روښانه کړي، او مونږ او هغه دِے الله په جنت کښې يو ځائے کړي، آمين) نه دَ مشکوٰة په درس کښې آوريدلي وو چه په قرآن او حديث کښې الله او رسول (ﷺ) په څهٔ کارونو لعنتونه فرمائيلي دي۔ کهٔ سړے هغه راجمع کړي، نو پوره کتاب پرے ليکلے کيږي۔ نو زما زړهٔ کښې دَ هغهٔ خبره وه۔ نو کله چه الله پاك ددے رسالے د ليکلو توفيق راکړو، نو هغه خبره د خپل محبوب استاذ رازياده شوه۔

په حديث کښې په خال لګونکي او څوك چه دَ هغے طلب کوي، او همدارنګه په هغه ښځه چه په خپل سر کښې پردي ويښتهٔ لګوي، او په هغه ښځه چه هغه ئے ورله لګوي، او په هغه ښځه چه دَ خپلو وروځو نه ويښتهٔ اوباسي، او په هغه ښځه چه په سو هان سره خپل غاښونه نري کوي، او په هغه ښځه چه دے له د زينت دپاره ويښتانه تيرهٔ کولے شي۔ په دے ټولو باندے د الله او د رسول (ﷺ) لعنت دے۔

دغه شان په سود خور او په هغه چا چه په بل د سود مال خوروي، او ددے په ليکونکي او ددے په ګواه باندے لعنت وئيلے شوے۔ دارنګه په مُحَلِّل او مُحَلَّلٌ لَهٗ باندے لعنت راغلے۔ مُحلِل هغه چاته وائي چه طلاقه شوے ښځه يوه شپے دپاره په نکاح واخلي۔ او وعده اوکړي چه سَحر به ئے طلاقوم۔ دے دپاره چه اولني خاوند ته حلاله شي۔ نو دهٔ ته مُحلِل وائي۔ او اولني خاوند ته مُحلَل لَهٗ وائي۔

او دغه شان په غلهٔ سړي باندے لعنت راغلے دے۔ او په شراب خور او په ورکونکي باندے او په نچوړونکي باندے او په خرڅوونکي او اخستونکي او دَ هغے پيسے خوړونکي باندے او په باروُونکي او په هغه چا باندے چاکره چه دا شراب اوړلے شي، په دے ټولو باندے لعنت وئيلے شوے۔

دارنګه حديث کښې لعنت په هغه چا راغلے چه د زمکے نښانے ورانوي، او د هغے حدود او پُلے خرابوي۔ او څوك چه په مور پلار لعنت وائي۔ او لعنتي دے هغه کس چه د ژوندي حيوان نه نښه جوړه کړي۔ اوبيائے وُلي۔ او په هغه سړي لعنت دے چه ځان د ښځو سره مشابه کوي په لباس،

(c) ketabton.com: The Digital Library

رفتار گفتار وغیره کښې۔

او دغه شان په هغه ښځه باندے لعنت دے چه هغه د سړو سره ځان مشابه کوی په لباس، رفتن خفتن گفتن وغیره کښې۔ او هغه څوك لعنتی دے چه دَ الله نه سیوا دَ بل چا په نوم ذبح اوکړی۔ لکه خلق پیر بابا وغیره ته گډان بوزی، د هغے خوراك حرام دے۔ کۀ چا داسے کار اوکړو، نو هغه مُشرك دے۔ د علماؤ نه ددے تحقیق اوکړئ۔

او په بدعتی سړی باندے لعنت راغلے، او په هغه چا چه بدعتی ته ځائے ورکوی په کور یا مسجد یا په یو مجلس کښې۔ اَعَاذَنَا اللهُ مِنهُ.

او په تصویرونو والو باندے لعنت دے، کۀ جُثه لری او کۀ نۀ لری۔ دا مصیبت خو اوس دومره زیات شوے چه هیڅ حد ئے نشته۔ دا لا څۀ کوے، د بربنډو ښځو فتوان هم پکښې شته۔ الله دِے مونږ د داسے خلقو نه زر زر جدا کړی۔ آمین! او په هغه کس لعنت دے چه د قومِ لوط عمل کوی، او څوك چه مور پلار ته کنځل کوی، او څوك چه د ړوند سړی نه لار غلطوی۔ همدارنګه د ناپوهه سړی نه صحیح دین پټوی۔

او څوك چه حیواناتو سره بد فعلی کوی۔ او څوك چه حیوانات په مخ باندے داغی۔ او څوك چه مسلمان ته ضرر ورکوی، یا پرے څۀ مکر او دهوکه کوی۔ او په هغه ښځو لعنت دے چه زیارتونو له ځی، او هغه کسان چه په مقبره کښې جوماتونه جوړوی۔ او هغه کسان چه په قبرونو شمعے ډیوے بلوی۔ او هغه څوك چه د ښځے او د خاوند ترمینځ بے اتفاقی پیدا کوی۔ دغه شان د غلام او دَ مالك ترمینځه تعلق خرابوی۔

او هغه څوك چه ښځے سره په شا طرف کښې کور والے کوی۔ یعنی په دُبر کښې ورسره جماع کوی۔ او هغه ښځه چه خاوند ورته اووائی چه ماسره یو ځائے سمله، او هغه جدا شپه تیره کړی تر سَحَره ملائك پرے لعنت وائی۔

او څوك چه بل ته خپل نسبت کوی سیوا د پلار خپل نه۔ یعنی پلار ئے یَو وی او نسبت بل ته کوی چه زۀ د فلانی ځوئے یم۔ لکه دا صاحبِ منصب والا خلق داسے کوی۔ او څوك چه مسلمان ته وسله خوزوی یعنی اشارے ورته پرے کوی۔

او څوك چه صحابه کرامو – رضی الله عنهم اجمعین –

(c) ketabton.com: The Digital Library

پسے خبرے کوی۔ لکه بعضِ ظالمان د عثمان رضی الله عنه او دَ معاویه رضی الله عنه او نورو صحابه کرامو سره بغض لری۔ او طعنونه پرے وائی۔ لکه شیعه گان او رافضیان خلق شو۔

او همدارنگه رشوت خوړونکی او ورکونکی او څوك چه ددے وکالت کوی، دا ټول لعنتیان دی۔

د الله تعالیٰ لعنت او دَ ملائکو لعنت دے په دوئ باندے۔

(رواه البخاری ومسلم والنسائی وأبوداود والترمذی ومالك والدارمی وابن ماجه وغیرهم).

او قرآن کریم کښ الله تعالیٰ په مفسد سړی او صله رحمی قطع کونکی باندے لعنت وئیلے دے۔ دارنگه څوك چه الله او رسول ته ضرر ورکوی، او چه حق پټوی، او د پاکدامنو ښځو پسے خبرے کوی۔ او څوك چه د کافرو دین او طریقے او اخلاقو ته ښهٔ وائی دَ مؤمنانو د دین او دَ طریقے نه۔ (سورة احزاب، البقرة، النساء، النور).

۲۰ – **شلم** : دَ گناه په وجه انسان د نیکانو خصوصاً دَ نبی کریم ﷺ او دَ ملائکو دَ دُعاء نه محرومیږی۔ ځکه چه مانځه کښ مونږ وایو۔ وَعَلٰی عِبَادِ اللهِ الصَّالِحِیْنَ.

ودَالله په نیکانو بندگانو دِے سلام او رحمت وی۔

او دَسورت مؤمن په آیت نمبر (۶، ۷، ۹) کښ راغلی چه ملائك دعا غواړی، نیکانو توبه ویستونکو دپاره۔

۲۱ - **یویشتم** : بخاری شریف کښ یو اوږد حدیث راغلے خو زهٔ د هغے نه مختصرے جملے راخلم۔

نبی ﷺ فرمائی : « زهٔ په خوب کښ ملائکو آسمان ته بوتلم۔ نو هلته یو سړے پروت وو۔ او بل سړی به لوئے کاڼے را واخستهٔ، او دا سر به ئے ورله ذره ذره کړو، بیا به جوړ شو، بیا به ئے داسے اوکړو۔ دا سړے قرآن والا وو، چه حفظ ئے زده کړے وو، او بیا ئے نهٔ راخستهٔ۔ او فرض مونځ به ئے هم نهٔ کولو۔

بیا ئے بل سړے اولیدهٔ چه خولهٔ ئے تر غوږونو پورے څیرلے شوه۔ دغه شان سپیږمے او سترگے ئے تر شته پورے څیرلے شوے۔ بیا به جوړے شوے۔ دا عذاب تر قیامته پورے جاری وو۔ دا دروغژن سړے وو۔

او بیا ئے په تنور کښ بربنډ سړی او ښځے اولیدل چه اور سیزلی وو۔ چغے ئے وهلے۔ دا زنا کار خلق وو۔

بیا ئے یو سړے اولیدهٔ چه د وینے پشان سور نهر کښ ئے

(c) ketabton.com: The Digital Library

لامبو وهله. کله به چه غاړے ته راغلو، نو بل سړی به په خولهٔ په کانړی ویشتهٔ خولهٔ به ئے ورله د کانړو ډکه کړه، بیابه واپس شهٔ. دا سود خور وو» . الحدیث.

۲۲ – دوه یشتم : د گناهونو په وجه زمکه کښ قِسما قِسم فسادونه پیدا کیږی په اوبو کښ، هواء گانو کښ، میوو کښ. قرآن کریم کښ دی :

﴿ ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ اَيْدِي النَّاسِ ﴾

(په اوچه او په دریاب کښ دَ خلقو دَ گناهونو په وجه فساد ښکاره شوے).

د گناه په وجه زلزلے راځی، او خسف (په زمکه ننوتل) راځی، اومَسُخ (شکل ورانیدل) راځی، لکه په ثمودیانو او بنی اسرائیلو باندے الله راوستی وو.

مسند احمد کښ یوه خبره نقل شوے ده چه د بنی امیه په خزانو کښ دَ غنم دانه راوتے وه چه د کهجورے د هډوکی هومره غټه وه. او په کاغذ کښ ورسره دا لیکل شوی وو چه داسے غنم به دَ عدل په زمانه کښ کیدل.

۲۳ – دریشتم : بعضِ عذابونه د گناه دادی چه د انسان د زړهٔ نه جوش د غیرت اوځی. او غیرت خو ډیر

اوچت او ضروری شے دے. دے وجے نه بهتر سړے هغه دے چه ډیر غیرتی وی. نافرمان غیرتی نشی کیدے. لکه اوگوریٔ دا مالدار خلق چه ښځے او لونړه ئے په بازارونو او په چمندونو کښ بے پردے گرځی. کور کښ ئے ورته تی وی لگیدلے وی. پردی بے حیاء او بربنډ سړی پکښ راځی.

او بعضِ خلق خپلے ښځے فلمونو ته هم وروِلی چه هلته ډیر غلط کارونه کیږی چه د هغے د بیان دا ځائے نهٔ دے. اوس خو هر کور کښ ډشونه لگیدلی دی او دَ هریو کور نه سینما جوړه شوے ده.

غرض دا چه دَ گناه په وجه دَ انسان نه حیاء او غیرت ځی، دے وجے نه رسول الله ﷺ د ټولو نه زیات غیرتی وو. او الله د ټول مخلوق نه زیات غیرتی دے. دے وجے نه ئے فواحش او بدکارونه حرام کړی دی.

لیکن غیرت په دوه قِسمه دے : بعضِ محبوب او بعضِ مبغوض وی.

هغه چه الله ته خوښ نهٔ دے. هغه غیرت کول دی په غیر دَ ځهٔ شك نه په بل چا. (مشکوٰة).

مقصد دا شهٔ چه گناهونه ډیرشی، نو غیرت په اهل او ا

(c) ketabton.com: The Digital Library

اولاد او په عامو خلقو باندې ختم شي- بيا هغه ناروا چه ددۀ ښځه ئې کوي، سرتور سر بازار ته ځي، دې ورته ځانله وائي- داسې مقام ته چه انسان اورسيږي، نو هغه هلاکت ته اورسيدۀ-

دا لا څۀ کوې، بعضِ خلق ناروا ظلم فواحش نورونه ښائسته کوي- او حکم ورته کوي، چه داسې اوکړه-

حديث کښې څکه فرمائي: چه دَيُوث سړې به جنت ته نۀ ځي- نو معلومه شوه چه دين په اصل کښې ټول غيرت دې- چا کښې چه غيرت نۀ وي، نو هغه بې دينه دې- غيرت دَ زړۀ حفاظت کوي، نو اندامونه خپله محفوظ شي د ټولو ناروااوو نه-

٢٤ - **ځلېرشتم**: د ګناه په وجه حياء ختميږي- چه دا دَ زړۀ غذا او دَ هر خير جرړه ده- حديث کښې راځي:

اَلْحَيَاءُ خَيْرٌ كُلُّهُ.

حياء ټول خير خير دې-

بل حديث کښې راځي: چه د ټولو پيغمبرانو نه دا حديث خلقو ياد کړې دې چه:

اِذَا لَمْ تَسْتَحْيِ فَاصْنَعْ مَاشِئْتَ.

کله چه حياء در کښې نۀ وي نو کوه چه څۀ دې خوښه وي-

نو کله چه انسان بې حياء شي نو کۀ خلق ددۀ په بد عمل خبر شي، دې نۀ خفه کيږي- بلکه خلقو ته په خپله حالونه بيانوي چه ما داسې اوکړل- پس بې حيا سړې مړې او تباه دې-

٢٥ - لوئې ضرر د ګناه دادې چه د الله عظمت ددۀ په زړۀ کښې کموي- کۀ ددۀ خوښه وي اوکۀ نه- کۀ د الله عظمت او وقار زړۀ ته راشي، نو هغه به چرې هم د الله پاك مخالفت نکوي-

٢٦ - دَ ګنهګار مهابت، عظمت، الله تعالیٰ د خلقو د زړونو نه اوباسي، په خلقو سپك شي، توقې ورپورې کوي- دا ياد لره چه څومره څومره دَ الله تعظيم کوي دومره به خلق ددۀ تعظيم کوي- څومره چه الله نه يِره کوي، دومره به ددۀ نه خلق يريږي- څومره چه د الله سره مينه لري، دومره به ددۀ سره خلق مينه کوي-

دا نښې کيدې چه دې دِې د الله حقوق، تعظيم او اوامر اونواهي ضائع کوي- او دې دِې خلقو ته ښۀ ښکاري- کَلّا وَحَاشَا-

(c) ketabton.com: The Digital Library

﴿ وَمَنْ يُهِنِ اللّٰهُ فَمَا لَهٗ مِنْ مُّكْرِمٍ ﴾. (الحج : ١٨).

(چالره چه الله سپك كړی، هغهٔ لره څوك عزت وركونكے نشته)۔

٢٧ - دَ نافرمانئ په وجه الله انسان پريږدی، او يروی ئے. لكه قرآن كريم كښ راځی :

﴿ وَلَا تَكُوْنُوْا كَالَّذِيْنَ نَسُوا اللّٰهَ فَاَنْسَاهُمْ اَنْفُسَهُمْ اُولٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُوْنَ ﴾. الحشر : ١٨، ١٩.

(اے ايمان والو ! د الله نه ويره كوئ او د هغه كسانو په شان مهٔ كيږئ چه الله ئے هير كړے دے، پس الله د دوئ نه خپل نفسونه هير كړل)۔

يعنی خپل ځان له به څهٔ فائده ورنكړی۔

نو هر ګنهګار خپل ځان او خپل وخت مهمل كونكے دے. د الله د ذكر نه غافل وی، او په ناروا ووئے سر وی. د آخرت فائده ئے هم اونهٔ كړه او د دنيا هم۔

٢٨ - لوئے مصيبت دادے چه انسان ځان هير كړی، او دَ آخرت څهٔ برخه او حصه وانخلی. او الله ترے پاتے شی. او نور څهٔ واخلی۔

مِنْ كُلِّ شَيْءٍ اِذَا ضَيَّعْتَهٗ عِوَضٌ

وَمَا مِنَ اللّٰهِ اِنْ ضَيَّعْتَهٗ عِوَضٌ

د هر شئ د ختميدو روستو څهٔ بدل وی. ليكن كهٔ الله نرے نه لاړو، او تعلق ورسره قائم نهٔ شهٔ، نو هيڅ عوض او بدل د الله نشته چه څهٔ به درله اوكړی۔

٢٩ - ګناه سړے د دائرے دَ احسان نه خارجوی۔

دَ احسان معنیٰ ده : اَنْ تَعْبُدَ اللّٰهَ كَاَنَّكَ تَرَاهُ.

د الله عبادت كول په داسے طريقه ګويا تهٔ الله وينے، او يا داچه دا ګمان اوكړے چه الله تعالیٰ ماته ګوری۔

نو كله چه دا يقين جوړ شی چه الله مخامخ دے زهٔ ورته ګورم. او هغه ماته ګوری. چرے به بيا ګناه ته نزدے نشی۔

ليكن ګناهونه چه كله ډير شی، نو د انسان دا فكر ختم شی چه ګنے الله ماته ګوری، غافل شی. نو د محسنينو چه كومه درجه اوثواب دے هغه د دهٔ نه ضائع شی۔

٣٠ - بل د ګناهونو اثر دادے چه زړهٔ دَ سَيرِ اِلَى الله نه منع كوی. ځكه چه زړهٔ چه مزل كوی په طاقت خپل سره كوی. او ګناه د زړهٔ طاقت يا بيخی ختموی يا زړهٔ مريض كوی. نو په دواړو صورتونو كښ الله ته نشی رسيدے۔

بلكه دهٔ ته هم حُزن، عجز، كسل، بزدلی، بخل، قرضدارے

کیدل راشي۔ او ددې صفاتو نه نبي ﷺ پناه غوښتلې ده۔

۳۱ – ګناهونه نعمتونه ختموي۔ او عذابونه نازلوي۔

لکه علي رضي الله عنه فرمائي:

مَا نَزَلَ بَلَاءٌ اِلَّا بِذَنْبٍ وَلَا رُفِعَ اِلَّا بِتَوْبَةٍ.

(مصیبت نۀ راځي مګر د ګناه په وجه، او نۀ پورته کیږي مګر په توبې سره)۔

قرآن کریم کښې راځي چه کوم مصیبت تاسو ته اورسیږي، دا ستاسو د ګناه د وجې نه دې۔

یو شعر کښې راځي:

إِذَا كُنْتَ فِيْ نِعْمَةٍ فَارْعَهَا ○ فَإِنَّ الذُّنُوْبَ تُزِيْلُ النِّعَمْ

(کله چه یو نعمت تاسره وي، نو دَ هغې خیال ساته (یا دَ هغې نه یریږه) ځکه چه ګناهونه نعمتونه ختموي)۔

وَحُطْهَا بِطَاعَةِ رَبِّ الْعِبَادِ ○ فَرَبُّ الْعِبَادِ سَرِيْعُ النِّقَمْ

(لرې کړه په طاعت د الله سره ګناهونه، ځکه چه الله ډیر جلت بدله اخستونکې دې)۔

۳۲ – دَ ګناهونو په وجه الله د سړي په زړۀ کښې رُعب او یره اچوي، نو همیشه یریږي۔

الله پاك ددې په سبب وحشت په زړۀ کښې اچوي۔ د خلقو

نه لرې، د الله نه لرې، د خپل نفس نه تنګ۔ دا ډیر سخت حالت وي۔ خو هغه څوك پوهیږي چه ژوندې وي۔ د وحشت اصلي سبب غفلت عَنِ الله دې۔ د هغې نه روستو بیا پرده پیدا شي۔ پس بیا سړې په شرك یا کفر وغیره کښې خته شي۔ اَعَاذَنَا اللّٰهُ مِنْ ذٰلِكَ.

۳۳ – ګناهونه زړۀ بیماروي او د صحت نه ئې اوباسي مرض طرفته۔ پس همیشه مریض وي۔ هیڅ غذا ورته فائده نۀ ورکوي۔ پس د زړۀ مرض نۀ پیدا کیږي مګر د ګناه د وجې نه۔ پس زړۀ نۀ جوړیږي مګر په پریخودلو د ګناهونو سره۔ ځکه چه سَائِرُوْنَ اِلَى الله (الله ته تلونکي خلق) وائي چه زړونه خپل مقصد ته نۀ رسیږي مګر په تعلق بالله سره۔ او الله سره تعلق نشي کیدې، مګر چه کله جوړ وي۔ او جوړیدې نشي مګر په ترك د ګناهونو سره۔ او د خواهش نه په خلاف کولو سره۔

پس دنیا کښې چه انسان ځان د خواهش نه بچ کړي، نو د هغۀ قبر او دُنیا او آخرت ټول ښۀ شو۔ لکه چه قرآن کریم فرمائي:

﴿اِنَّ الْاَبْرَارَ لَفِيْ نَعِيْمٍ﴾

(c) ketabton.com: The Digital Library

قَالَ ابْنُ الْقَيِّمِ : فِي الدُّنْيَا وَالْبَرْزَخِ وَالْحَشْرِ.

(نیکان خلق به په نعمتونو کښې وي. ابن قیمؒ فرمائي: په دنیا او په قبر او په حشر تولو کښې به په نعمتونو کښې وي).

لکه د علماؤ او نیکانو خلقو نه نقل دی چه کله جنتیان په داسې خوشحالۍ کښې وي لکه زه چه خوشحاله يم، نو دوئ خو به په ډیرو مزو کښې وي.

او بعضِ وائي : کله دے بادشاهانو او وزیرانو ته زمونږ د حال پته اولګی، نو په تورو سره به ئې مونږ سره جنګ کړے وے په هغې.

او همدارنګه په دنیا کښې جنت ته څوك لاړ نشۀ، نو هغه آخرت هم کښې جنت ته نشي تلے.

حاصل دا چه : په ګناهونو سره بیماري او غم راځي. او په طاعت سره صحت اوشحالي راځي.

۳۵ – د ګناهونو په وجه بصیرتِ قلبي ختمیږي. او لارے د علم بندیږي. او د هدایت چه کومے لارے او مواد دی هغه ختمیږي. دے وجے نه امام مالكؒ امام شافعيؒ ته اوفرمائیل : په تا باندے الله تعالیٰ یو نور اچولے دے، نو د

ګناهونو په ظلمت سره ئې مۀ مړ کوه.

او نورِ قلبي رو رو ختمیږي، تردے چه زړۀ تلك تور شي. نو زړۀ تیارۀ، قبر تیارۀ ، حشر کښې تیارۀ.

۳۶ – او بعضِ د عقوباتو د ګناهونو نه دا هم ده چه بدئ سره نفس د انسان سپکیږي، وړیږي. لکه په طاعت سره غټیږي او لوئیږي. لکه الله تعالیٰ فرمائي :

قَدْ اَفْلَحَ مَنْ زَكّٰهَا وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسّٰهَا.

(کامیاب دے هغه کس چه خپل نفس ئې پاك کړو. او عظمت ئې ورکړو په اطاعت د الله. او تاواني دے هغه کس چه ځان ئې سپك کړو او پټ ئې کړو په معصیت د الله سره).

پس طاعت نفس غټوي او مشرف کوي. او معصیت نفس سپکوي او ذلیل کوي ئې.

۳۷ – دَ ګناه په وجه انسان په قید د شیطان کښې وي او د خواهشاتو کښې وي. پس دا همیشه جیلي وي، او دا طریقه ده چه کوم سړے سخت دشمن ګیر کړي نو هغه ډیر خفه وي. او د خواهش قید ډیر تنګ وي. او د شهوت قید ډیر سخت وي. الله ته سړے نۀ پریږدي. د قیامت تیارئ ته ئې نۀ پریږدي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

او دا یاد لره چه کله زړهٔ قیدی شی، نو مختلف آفتونه ورته راځی۔ ځکه چه د زړهٔ مثال دَ مارغهٔ پشان دے۔ څومره چه بره ځی، نو هومره محفوظ وی۔ او څومره چه ښکته کیږی، هومره په آفتونو کښې ګیریږی۔ حدیث کښې راځی۔

اَلشَّيُطَانُ ذِئْبُ الْاِنْسَانِ.

(شیطان د انسان شرمخ دے)۔

یعنی لکه یوه ګله وی مثلًا، او د هغې څوك شپونکے ساتونکے نهٔ وی، نو شرمخ ئے ماتوی۔

دارنګه کوم زړهٔ چه د الله په حفاظت کښې نهٔ وی، نو هغه شیطان تباه کوی۔ او الله ئے په تقویٰ سره حفاظت کوی۔

خلاصه دا چه څومره زړهٔ نزدے وی الله ته، هغه به بچ وی۔ او څومره چه لرے وی هغه به مصیبت زده وی۔

او د لرے والی ډیرے مرتبے دی۔

اول : غفلت۔

بیا معصیت۔

بیا بدعت۔

بیا منافقت۔

بیا دَ الله سره شراکت۔ او دا دے سبب دَ هلاکت۔ الله دے مونږ په خپل قدرت سره بچ کړی۔

٣٨ - معصیت (نافرمانی) دَ قدر، عزت او کرامت دَ ساقطیدو سبب دے۔ ځکه چه الله ته اکرم الخلق متقیان دی۔ لکه په قرآن کریم کښې راځی۔ بس تقویٰ سبب دَ رفعتِ ذکر او د کرامت ده۔ لکه الله د انبیاؤ ذکر اوچت کړے دے۔ قرآن کریم کښې سورتِ انشراح کښې اوصفت کښې راځی۔ نو څوك چه د هغوئ تابع وی، الله به ئے په خلقو کښې اوچت او مشهور کړی په ښهٔ صفت سره۔

٣٩ - ګناه د سړی نه ښهٔ نومونه سلب کوی۔

مثلًا اوسه پورے به ورته مؤمن، متقی، نیك، عابد، صالح، پاك رجوع والا وئیلے کیدهٔ۔ اوس به ورته کافر، مشرك، ظالم، غل، زناکار، لوطی، قاتل، مفسد، خبیث وئیلے کیږی۔ نو انسان له ښهٔ نومونه حاصلول پکار دی۔

٤٠ - ګناه عقل کمَوی۔ لکه الله په قرآن کښې «اے د عقل خاوندانو» سره خطاب کوی۔ او د اڅومره بے عقلی ده چه انسان د هغه الله نه نافرمانی کوی۔ کوم چه خالق، رازق، متصرف، بصیر، علیم، قهار ذات دے۔ او د جنت دَ

(c) ketabton.com: The Digital Library

مزو او خوشحالو نه ځان محروموی. دا څومره ډیره بې عقلي ده، دا دَ ګناه په وجه پیدا شوه.

٤١ – بعضِ د عقوباتو د معاصیو نه دادی چه مخلوق په دې انسان زړوَرېږی. لکه د شیطان ورته د ګمراه کولو اراده اوشی. او کور والا، ښځه، بچی، خادمان او ګاونډیان هم پرې زړوَر شی. هر څوك هر قِسم خبرې ورته کوی. او همدارنګ مشران د حکومت والا ورته هر قِسم تکلیفونه ورکوی. دغه شان نفس پرې زوره ورشی، ګناه طرفته ئې راکاږی، نیکئ ته ئې نهٔ پرېږدی. بس دا چه څومره په ګناه زړوَر وی، هغومره به پرې دا کسان زړوَر وی.

٤٢ – انسان سره نفس خیانت کوی. ولې کله چه سړې په ګناهونو کښې سخت شی. نو د آخرت د تیارئ دپاره اراده د انسان د زړهٔ نه خارج شی. او دا د هلاکت سبب دې.

لکه الله فرمائی: چه «مهٔ کیږئ د هغه کسانو پشان چه الله تعالیٰ ئې هیر کړې دې، نو دَ خپل ځانونو فائده هم الله د دوئ نه هیره کړه». (سورت حشر).

نو بس بیا ورته الله په خاتمه کښې هم توفیق نهٔ ورکوی.

او د بدې خاتمې دپاره علامات علماؤ خودلی دی. یو

بدعت او بل معصیت. او په ګناهونو همیش والې، د یتیم مال خوړل. دَ بدې خاتمې نه نهٔ یریدل.

لکه ابوالدرداء رضی الله عنه فرمائی: څوك چه د بدې خاتمې نه نهٔ یریږی. نو د هغې عذاب دادې چه الله ورله خاتمه خرابوی. (اعاذنا الله منه).

٤٣ – ګناه زړهٔ ړندوی.

٤٤ – ګناه د انسان دُشمن سره امداد کوی.

٤٥ – نعمتونه زائله کوی، او مصیبتونه راولی.

٤٦ – ګناه دوستان لرې کوی. لکه ملائك لرې کیږی.

لکه حدیث کښې راغلی دی چه څوك دروغ اووائی نو ملائك ترې یو میل وړاندې شی.

دا ټول خو عقوباتِ عقلیه دی.

او **عقوباتِ شرعیه** هم د ګناه په وجه پیدا کیږی. لکه لاس پرېکول، رجم، کوړې ورکول، قصاص وغیره هم د ګناه په وجه وی.

بس مقصد دادې چه د ټولو معاصیو او ګناهونو نه په کوشش سره ځان بچ کول ضروری دی. فقط.

په **آخر** کښې دا خبره یادول پکار دی چه شرك دَ ټولو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګناهونو اصل او جرړه ده۔ که شرك في العبادة وي، اوکه في الدعاء وي، اوکه شرك في التصرفات وي، اوکه شرك في العلم وي۔ اوکه فعلي وي، اوکه اعتقادي وي۔ دا ټول الله نه بخښي۔

قرآن فرمائيلي دي، د مشرك ذات پليت دے، نو هغه به اور نه پاکيږي۔ نو ځکه به هميشه په اور کښې وي۔

د ګناهونو پيدا کيدو څلور اسباب

پوهه شه :

چه ګناهونه اکثر د څلورو شيانو نه پيدا کيږي۔

١ – اللحظات، يعني کتل۔

٢ – الخطرات۔ يعني سوچونه۔

٣ – اللفظات۔ يعني خبرے۔

٤ – الخطوات۔ يعني قدم اخستل۔

اللحظات :

بے ځائے نظر استعمالول : نو پردو محرماتو ته کتل قرآن او حديث منع کړي دي۔ او د هغے ضررونه ئے هم بيان کړي دي۔ لکه نظر د شيطان د غشو نه يو غشے دے زړه وژني۔

مسند احمد)۔

دے نه زنا پيدا کيږي، پردے حق ضائع کيږي۔ زړه مريض کيږي۔ حديث کښې راځي۔ « چا چه پردو محرماتو ته نظر اونه کړو دَ الله د ويرے نه، نو الله پاك به ورته د ايمان خوند ور نصيب کړي »۔

دا څومره لويه خبره ده، که څوك پوهيږي۔

اوکه سړے نظر اونه کړي محرماتو ته، نو په قرآن پاك به عمل راشي، اوکه سړے مِطلاق النظر شي، نظر کهلاؤ کړي هر چاته، نو د دائرے د متقيانو نه خارجيږي۔ او دا څومره د عذاب خبره ده۔ ځکه چه د جنت وعده د متقيانو سرا شوے ده، (مريم : ٦٣)۔

دے باره کښې بنه کتاب دَ (بدئ نظرئ علاج) په نوم يو کتاب دے هغه اوګورئ۔

الخطرات :

يعني زړه کښې خرابي راوستل۔ بس دا د ګناهونو يوه جرړه ده۔ دے نه ارادے اوقصدونه دَ ګناه پيدا کيږي۔ پس فکر څلور قسمه وي۔ يو په فائده د دنيا کښې۔ دويم په دفع د ضرر دنيوي کښې۔ دريم په فوائدو دَ آخرت کښې۔ او

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځلورم په دفع د ضرر دَ آخرت کښې.

پس انسان له پکار دي چه هغه فکر مخکښې کړي، چه په هغې کښې فائده ډیره وي، او بیائے وخت ختمیږي او ضروري وي. او خصوصًا په قرآن او حدیث کښې او په دلائلو د الله پاك کښې ډیر فکر پکار دے.

اللفظات :

دَ خولې حفاظت ډیر ضروري دے، بس دا هم د جهنم سبب دے. لکه ما په دے یوه رساله لیکلې ده په عربئ ژبه کښې ده.

حدیث کښې راځي چه د انسان ایمان نۀ جوړیږي تر څو چه زړۀ نۀ وي جوړ شوے. او زړۀ نۀ جوړیږي تر څو چه ژبه نۀ وي جوړه شوے.

بل حدیث کښې راځي : انسان د فرج او د خولې په وجه اکثر اورته ځي. او د حُسنِ خلق او د تقویٰ په وجه انسان جنت ته ځي.

لنډه دا چه : دے باره کښې د وعید احادیث راغلي دي، چه سړے ئے واوري نو زۀ وایم چه ډیر به خفه شي.

الخطوات :

بے ځایه، بے فائدے گرځیدل. انسان چه چرته ځي، نو مخکښې دِے نیت کوي چه فلاني ځائے ته ځم څۀ دپاره ؟

ځکه چه حدیث کښې راځي چه انسان ته نجات د درے شیانو په وجه ملاویږي. (۱) دَ ژبے د حفاظت په وجه (۲) په کور کښې په کیناستلو (۳) او په گناه باندے دَ ژړلو په وجه.

نو دا خبره معلومه شوه چه انسان د مصیبت او تکلیفونو نه په څۀ بچ کیږي ؟ او د څۀ په وجه په کښې واقع کیږي ؟

الله تعالیٰ دے مونږ ته دَ هر قِسم مصیبت نه نجات راکړي، اول د دُنیا د مصیبتونو نه، او بیا دَ آخرت د ټولو مصیبتونو نه. آمین.

علامه ابن القیم رحمه الله په زاد المعاد کښې د مصیبت یو څو علاجونه فرمائیلي دي، هغه دا چه کله مصیبت راشي، نو :

اول کلمۀ استرجاع یعنی دا کلمه وئیل پکار دي : اِنَّا لِلّٰهِ وَاِنَّا اِلَيْهِ رَاجِعُوْنَ.

په دے کښې ډیرے فائدے دي.

دویم دا چه : انسان دے دا فکر کوي چه زۀ خو دَ الله تعالیٰ

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرئیے او غلام یم۔ او زما ټول واړهٔ، بال بچ د الله دی، او د هغهٔ مال دے۔ او مالك په خپل مال کښې تصرف کوی۔

دریم دا چه : د آخرت او د هغے مصیبتونه رایادول پکار دی، نو دا به ورته آسانیږی۔

څلورم دا چه : فکر دے اوکړی چه کهٔ زهٔ جزع فزع اوکړم، نو هیڅ به اونشی، او الله پاك به ناراضه شی۔

پنځمه دا چه دا فکر دے اوکړی، کهٔ زهٔ بے صبری اوکړم، نو دشمنان شیطانان به خوشحاله شی۔ نو د هغوئ خوشحالول نهٔ دی پکار۔

اووم، په دے کښې دے فکر اوکړی چه په دے مصیبت څومره ثوابونه ملاویږی۔ چرته هغه رانه فوت نشی په سبب د بے صبرئ۔

اتم دا چه : دا فکر دے اوکړی، په حدیث کښې دی چه «څوك په مصیبت راضی شی، نو الله ترے راضی کیږی۔ او څوك چه نهٔ راضی کیږی، نو د هغهٔ نه الله پاك نهٔ راضی کیږی»۔

بل دا چه زهٔ صبر اونهٔ کړم، نو اول آخر به ئے کوم، مجبوره به شم صبر ته۔ نو د اول سر نه ولے صبر اونهٔ

کړم، چه د متقیانو په ډله کښې حساب شم۔ فقط۔

خبردارے : دَ مصیبتونو دَ علاج، دَ ګناهونو د ضررونو، دَ تعلق مع الله، دَ زړونو دَ صفائی او دَ تزکیة النفس په عنوان باندے زمونږ یو کتاب دے چه دَ هغے نوم دے : **الفوائد** – دوه جلده (عربی، پښتو، اردو) دَ هغے مطالعه کول پکار دی۔ په هغے کښې دد ے پوره تفصیل موجود دے۔

وَ آخر دعوانا ان الحمد لله رب العالمین.

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library